

Sygn. akt I UK 199/17

POSTANOWIENIE

Dnia 13 marca 2018 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

SSN Bogusław Cudowski

w sprawie z odwołania E. K.
przeciwko Zakładowi Ubezpieczeń Społecznych Oddziałowi w P.
o wysokość emerytury,
po rozpoznaniu na posiedzeniu niejawnym w Izbie Pracy, Ubezpieczeń
Społecznych i Spraw Publicznych w dniu 13 marca 2018 r.,
skargi kasacyjnej ubezpieczonej od wyroku Sądu Apelacyjnego w B.
z dnia 13 grudnia 2016 r., sygn. akt III AUa .../16,

odmawia przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania.

UZASADNIENIE

Sąd Apelacyjny wyrokiem z 13 grudnia 2016 r., po rozpoznaniu apelacji Zakładu Ubezpieczeń Społecznych, zmienił wyrok Sądu Okręgowego w O. z 12 kwietnia 2016 r. i oddalił odwołanie od decyzji organu rentowego z 20 listopada 2015 r. przyznającej ubezpieczonej prawo do emerytury od 1 grudnia 2014 r. i ustalającej wysokość emerytury. Wydając zaskarżoną decyzję, organ rentowy zastosował art. 55 oraz art. 55a ustawy o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych i pomniejszył podstawę obliczenia emerytury o kwotę stanowiącą sumę kwot pobranych emerytur.

Wyrok Sądu Apelacyjnego ubezpieczona zaskarżyła w całości. Zarzucono naruszenie prawa materialnego, to jest: (-) art. 55a ustawy z dnia 17 grudnia 1998 r. o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych (jednolity tekst: Dz.U. z 2013 r., poz. 1440 ze zm.) przez jego niewłaściwe zastosowanie w tej

sprawie, a w konsekwencji także naruszenie art. 2 Konstytucji RP przez naruszenie zasady niedziałania prawa wstecz oraz zasady ochrony praw nabytych; (-) art. 25 ust. 1b ustawy z dnia 17 grudnia 1998 r. o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych (jednolity tekst: Dz.U. z 2013 r., poz. 1440 ze zm.) przez jego niewłaściwe zastosowanie.

W ocenie skarżącej skarga kasacyjna jest oczywiście uzasadniona, ponieważ Sąd Apelacyjny błędnie uznał, że w tej sprawie powinny znaleźć zastosowanie art. 25 ust. 1b jak i art. 55a ustawy z dnia 17 grudnia 1998 r. o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych. Skarżąca podkreślił, że art. 55a został wprowadzony do ustawy o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych 1 maja 2015 r. ustawą z dnia 5 marca 2015 r. o zmianie ustawy o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych. W ustawie tej brak przepisów przejściowych, które określałyby reguły intertemporalne obowiązywania art. 55a. W konsekwencji, według skarżącej, przepis ten ma zastosowanie wyłącznie w tych sprawach, w których osoby nabyły prawo do emerytury na podstawie art. 55 ustawy z dnia 17 grudnia 1998 r. o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych po dniu wejścia tego przepisu w życie, a więc po 1 maja 2015 r. Skarżącej emerytura została przyznana 1 grudnia 2014 r., a więc przed datą wejścia w życie art. 55a. Zdaniem skarżącej, w sprawie również nie ma zastosowania art. 25 ust. 1b ustawy o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych. Skarżąca wskazała na treść art. 25 ust. 1b ww. ustawy, stwierdzając, że nie pobierała emerytury ani na podstawie art. 26b, 46, 50, 50a, 50e, 184 ustawy o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych ani na podstawie art. 88 ustawy z dnia 26 stycznia 1982 r. - Karta Nauczyciela. W związku z tym, hipoteza art. 25 ust. 1b ustawy o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych nie pozwala na jego zastosowanie w tej sprawie.

Ewentualnie, na wypadek gdyby Sąd Najwyższy nie podzielił oceny skarżącej co do oczywistej zasadności skargi kasacyjnej, skarżąca wskazała na występowanie w sprawie istotnego zagadnienia prawnego oraz potrzebę wykładni przepisów prawnych budzących poważne wątpliwości lub wywołujących rozbieżności w orzecznictwie sądów - obydwie przesłanki sprowadzając do pytania o możliwość

zastosowania art. 55a ustawy o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych wobec ubezpieczonych, którzy nabyli prawo do emerytury na podstawie art. 55 ustawy z dnia 17 grudnia 1998 r. o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych przed dniem wejścia tego przepisu w życie. W ocenie skarżącej art. 55a ma zastosowanie wyłącznie do tych ubezpieczonych, którzy nabyli prawo do emerytury na podstawie art. 55 ww. ustawy po dniu wejścia tego przepisu w życie. Podkreśliła, że w tym zakresie prezentuje stanowisko zbieżne ze stanowiskiem Sądu pierwszej instancji. Wskazując na rozbieżność w orzecznictwie Sądu pierwszej i drugiej instancji, argumentowała, że wskazana przez nią kwestia stanowi istotne zagadnienie prawne jak i budzi wątpliwości, a nawet wywołuje rozbieżności w orzecznictwie sądów.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje:

Zgodnie z art. 398⁹ § 1 k.p.c., Sąd Najwyższy przyjmuje skargę kasacyjną do rozpoznania, jeżeli w sprawie występuje istotne zagadnienie prawne, istnieje potrzeba wykładni przepisów prawnych budzących poważne wątpliwości lub wywołujących rozbieżności w orzecznictwie sądów, zachodzi nieważność postępowania lub skarga kasacyjna jest oczywiście uzasadniona. Oznacza to, że przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania może być następstwem wskazania i uzasadnienia przez skarżącego występowania w sprawie co najmniej jednej ze wymienionych wyżej przesłanek; odpowiednio, jedynie na tych przesłankach Sąd Najwyższy może oprzeć rozstrzygnięcie w przedmiocie przyjęcia bądź odmowy przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania (por. postanowienie SN z 29 lipca 2015 r., I CSK 980/14, LEX nr 1770903).

Skarżąca wniosek o przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania opiera, w pierwszej kolejności na twierdzeniu o oczywistej zasadności skargi kasacyjnej ze względu na nieprawidłowe zastosowanie w tej sprawie art. 55a oraz art. 25 ust. 1b ustawy o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych, ewentualnie na przesłankach występowania w sprawie istotnego zagadnienia prawnego oraz potrzebie wykładni przepisów prawnych budzących poważne wątpliwości lub wywołujących rozbieżności w orzecznictwie sądów - odnośnie

kwestii możliwości zastosowania art. 55a ustawy o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych.

W tym miejscu należy zauważyć, że tak ujęte przesłanki przedsądu wzajemnie się wykluczają. Nie można twierdzić, że skarga jest oczywiście uzasadniona (co ma miejsce wówczas, gdy stwierdzone naruszenia prawa są widoczne *prima facie*, bez pogłębionej analizy prawnej) i że jednocześnie, ze względu na naruszenie tych samych przepisów prawa, w sprawie występuje istotne zagadnienie prawne, którego rozstrzygnięcie wymaga zaangażowania Sądu Najwyższego w dokonanie pogłębionej interpretacji niejasnych przepisów (por. postanowienie SN z 30 listopada 2012 r., I UK 414/12, LEX nr 1675171, czy cytowane wyżej postanowienie SN z 29 lipca 2015 r., I CSK 980/14).

Przechodząc do oceny twierdzenia skarżącej o oczywistej zasadności skargi kasacyjnej ze względu na nieprawidłowe zastosowanie art. 55a oraz art. 25 ust. 1b ustawy o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych w tej sprawie, na wstępie warto przypomnieć, że odwołanie się do tej przesłanki przedsądu wymaga od strony skarżącej nie tylko powołania się na okoliczność, że skarga kasacyjna jest oczywiście uzasadniona, ale również wykazania, że przesłanka ta rzeczywiście zachodzi. Oznacza to, że skarżąca musi wykazać, w czym - w jej ocenie - wyraża się „oczywistość” zasadności skargi oraz podać argumenty wskazujące, że rzeczywiście skarga jest oczywiście uzasadniona (por. postanowienie SN z 9 czerwca 2008 r., II UK 38/08, LEX nr 494134). Jednocześnie należy zaznaczyć, że przesłanką przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania, o której mowa w art. 398⁹ § 1 pkt 4 k.p.c. nie jest oczywiste naruszenie konkretnego przepisu prawa materialnego lub procesowego, lecz sytuacja, w której naruszenie to spowodowało wydanie oczywiście nieprawidłowego orzeczenia (por. postanowienie SN z 24 września 2014 r., III SK 91/13, LEX nr 1511143).

Uwzględniając z jednej strony treść zaskarżonego wyroku, w tym wskazane tam argumenty wynikające z analizy orzecznictwa Sądu Najwyższego (w szczególności wyroku Sądu Najwyższego z 6 kwietnia 2016 r., II UK 78/15, OSNP 2017 nr 11, poz. 151), z drugiej argumenty wskazane w uzasadnieniu wniosku o przyjęcie skargi kasacyjnej, w ocenie Sądu Najwyższego w obecnym

składzie skarżąca nie wykazała, że skarga kasacyjna jest oczywiście uzasadniona.

Jak słusznie zauważył Sąd Apelacyjny, cytując za Sądem Najwyższym, „zgodnie z art. 25 ust. 1b, możliwość przejścia z systemu zdefiniowanego świadczenia (obliczonego według zasad wynikających z art. 53) do systemu zdefiniowanej składki wiąże się z koniecznością pomniejszenia podstawy obliczenia emerytury kapitałowej „o sumę kwot pobranych emerytur”. Zasada ta - w zgodzie z art. 32 Konstytucji RP - w równym stopniu powinna dotyczyć wszystkich osób pobierających świadczenie (niezależnie od daty urodzenia) właśnie ze względu na „zrównanie” w art. 55 praw osób urodzonych przed dniem 1 stycznia 1949 r. z prawami osób urodzonych w latach 1949 - 68 [...] Ubezpieczony, urodzony przed 1 stycznia 1949 r., wyrażając wolę „wejścia” do systemu zdefiniowanej składki, zostaje jego beneficjentem na warunkach obowiązujących w systemie osoby urodzone w latach 1949-68”. W wyroku z 6 kwietnia 2016 r., II UK 78/15, Sąd Najwyższy stwierdził również, że wobec jednolitej wykładni art. 55 ustawy o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych przyjętej w orzecnictwie sądowym, uznać należy, że jego normatywny sens wyznaczony został przez judykaturę. Tym samym dodatnie do ustawy art. 55a ust. 1, 2 nie stanowi, w ocenie Sądu Najwyższego, zmiany stanu prawnego, ale jego potwierdzenie i doprecyzowanie. Warto w tym miejscu przywołać także uchwałę Sądu Najwyższego z 19 października 2017 r., III UZP 6/17, OSNP 2018 nr 3, poz. 34. Sąd Najwyższy stwierdził w niej, że przy ustaleniu wysokości emerytury na podstawie art. 26 ustawy z dnia 17 grudnia 1998 r. o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych ubezpieczonemu, o którym mowa w art. 55 w związku z art. 55a ust. 1 tej ustawy, podstawę obliczenia świadczenia pomniejsza się o sumę kwot emerytury pobranej przed ustaleniem prawa do emerytury z tytułu osiągnięcia powszechnego wieku emerytalnego w wysokości przed odliczeniem zaliczki na podatek dochodowy od osób fizycznych i składki na ubezpieczenia zdrowotne (art. 55a ust. 2 ustawy o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych) także wtedy, gdy określone w art. 27 ustawy o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych warunki uprawniające do emerytury spełnił przed 1 maja 2015 r., a z wnioskiem o świadczenie wystąpił po tej dacie. Uwzględniając powyższe, stanowisko skarżącej, że art. 55a ustawy o emeryturach i

rentowych z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych ma zastosowanie wyłącznie do tych ubezpieczonych, którzy nabyli prawo do emerytury na podstawie art. 55 ustawy o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych po dniu wejścia w życie tego przepisu jest błędne. Skarżąca pomijając dotychczasową wykładnię art. 55 oraz art. 55a ust. 1 i 2 ustawy o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych, nie wykazała, że zaskarżone rozstrzygnięcie jest oczywiście wadliwe. Oceny tej nie zmienia zarzut oczywistego naruszenia art. 25 ust. 1b ustawy o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych. Wprawdzie wykładnia językowa tego przepisu nie uzasadnia stwierdzenia, że zakres zastosowania tego przepisu obejmuje osoby, której prawo do wcześniejszej emerytury zostało przyznane na podstawie rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 25 marca 1997 r. w sprawie wcześniejszego przechodzenia na emeryturę pracowników zwalnianych z przyczyn dotyczących zakładów pracy. Niemniej, uwzględniając przywołaną wyżej zasadę zrównania w art. 55 praw osób urodzonych przed 1 stycznia 1949 r. z prawami osób urodzonych w latach 1949 - 1968, zarzut naruszenia art. 25 ust. 1b ustawy oparty wyłącznie na literalnym brzmieniu tego przepisu nie uzasadnia oczywistej zasadności skargi kasacyjnej.

Odnosząc się do pozostałych przesłanek przedsądu, skarżąca nie wykazała występowania w sprawie istotnego zagadnienia prawnego ani potrzeby wykładni przepisów prawa budzących wątpliwości lub wywołujących rozbieżności w orzecznictwie sądów. Wniosek taki wynika z rozstrzygnięcia kwestii możliwości zastosowania art. 55a ustawy o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych wobec ubezpieczonych, którzy nabyli prawo do emerytury na podstawie art. 55 ustawy z dnia 17 grudnia 1998 r. o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych przed dniem wejścia tego przepisu w życie w cytowanym powyżej orzecznictwie Sądu Najwyższego. Z utrwalonego w orzecznictwie Sądu Najwyższego stanowiska wynika natomiast, że nie istnieje potrzeba wykładni przepisów prawa ani nie występuje w sprawie istotne zagadnienie prawne, jeżeli Sąd Najwyższy wyraził swój pogląd we wcześniejszym orzecznictwie, a nie zachodzą okoliczności uzasadniające zmianę tego poglądu (por. postanowienie SN z 17 marca 2015 r., I PK 4/15, LEX nr 1661934). Problem sformułowany przez skarżącą został rozstrzygnięty przez Sąd Najwyższy,

a skarżąca nie wskazała okoliczności uzasadniających zmianę tego stanowiska.

Niezależnie od tego, odnosząc się na koniec do uzasadnienia wniosku w zakresie przesłanki występowania rozbieżności w orzecznictwie sądów, koniecznym jest przypomnienie, że rozbieżność, o której mowa w art. 398⁹ § 1 pkt 2 k.p.c. nie może być utożsamiana z rozbieżnością w sposobie interpretacji lub stosowania przepisów prawnych przez sąd pierwszej oraz sąd drugiej instancji w związku z orzekaniem w tej samej sprawie (por. postanowienie SN z 13 lutego 2014 r., II UK 470/13, LEX nr 1644556 oraz powołane tam orzeczenia).

Z tych powodów, na podstawie art. 398⁹ § 2 k.p.c., orzeczono jak w sentencji.

kc